

Skjøtsel av slåttemark

- slik tar du vare på en artsrik kulturesseng

Dette faktaarket er ment for alle som driver med eller har lyst til å drive med skjøtsel av slåttemark på setervoller i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark .

Hva er slåttemark ?

Slåttemark er en semi-naturlig eng som er formet av lang tids slått, ofte i hundrevis av år.

Den er ikke pløyd, ikke gjødslet og ikke tilsådd og har derfor et svært rikt plante- og insektliv.

Mange av Norges mest truede planter og pollinerende insekter er knyttet til slåttemark.

Slåttemark er vurdert som kritisk truet naturtype (CR) på rødlista for naturtyper

Hovedprinsipper for skjøtsel - utarm, ikke forbedre

Slåttemark skal holdes næringsfattig og åpen, slik at mange ulike arter kan leve sammen. For å overleve må slåttemark skjøttes aktivt. Slåttemark er ikke natur som «klarar seg selv».

Den er et samarbeid mellom mennesker og natur, og din innsats er avgjørende.

Gjengroing med busker og trær er en trussel mot slåttemark.

Regelmessig slått - det viktigste tiltaket

For å overleve må slåttemarka skjøttes aktivt.

Når skal du slå ?

Hovedregelen er at slått utføres etter blomstring og frøsetting. Vanligvis er dette i månedsskiftet juli/august.

Slåttetidspunktet kan variere fra år til år etter variasjon i vær og vekstsesong. Følg derfor med på blomstring og frøsetting.

Slått for tidlig kan redusere blomster, frø og insekter.

Hvordan skal du slå ?

Setervollene slås med lett slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljà avhengig av forholdene. Kantklipper med knivblad kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.

Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i fuktige partier. Det gir komprimering av jorda og kjøreskader. Slå hele enga, også kantene.

Variér gjerne slåttretning fra år til år.

Del opp setervollen

Dersom setervollen er stor, kan du dele opp vollen i mindre deler som slås ulike år. Det bør ikke gå mer enn 3 år mellom hver gang delområdene slås.

Rydding etter slått

Alt høy skal fjernes etter slått. La høyet gjerne ligge og tørke på bakken i 2-3 dager slik at frøene faller av. Fjernet høy kan brukes som fôr, strø eller kompost (uten å komme tilbake på enga). Blir høyet liggende, fungerer det som gjødsling og ødelegger mangfoldet av arter.

Beite - kan brukes, men med forsiktighet

Beiting er ofte positivt for slåttemarka og har vært tradisjon mange steder. Høstbeiting hindrer opphoping av daugras og letter spiringen neste vår. Beiting gir også tråkkspor som frøplanter kan spire i. Beit gjerne nærliggende skog eller naturbeite i sammenheng med slåttemark. Det gir utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.

Beitetrykket bør være lavt til moderat.

Slått er viktigere enn beite på slåttemark.

Hardt vårbeite bør unngås, spesielt dersom det er rik vårblomstring og vokser orkidèer og marinøkler i slåtteennga.

Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark på grunn av tråkkskader.

Tilleggsføring av beitedyr inne på slåttemarka må unngås, siden det øker næringstilgangen, som igjen reduserer artsmangfoldet.

Rydding av busker og trær -

Slåttemarka gror igjen uten rydding. Busker og små trær kappes under bakkenivå for å unngå skader på utstyret ved senere slått. Dra opp skudd/kvist som skal fjernes og hogg av godt under overflatenivå med øks.

Rydding med ryddesag anbefales ikke.

Rydd lite og skikkelig

Rydd et lite areal skikkelig framfor å rydde store flater på en dårlig måte. «Rydd nedent fra» begynner med kratt og små trær, deretter eventuelt større trær. Rydding gjøres på vinteren eller på sensommer/høst etter slått.

Melding til forvaltningen

Felling av større trær og vedhogst må meldes til nasjonalparkforvaltningen i forkant og avklares/blinkes i dialog med grunneier. Statskog SF er grunneier på statsgrunn.

Ta vare på verneverdier

Hogst av større trær må gjøres forsiktig. Større trær skjærer og hindrer oppslag av nye skudd. Gammelskogen er også en del av verneformålet i nasjonalparken. Døde stammer, gamle trær, steiner og tuer er viktige leveområder for artsmangfoldet.

Oppkvisting framfor hogst

Oppkvisting av større trær kan være effektivt for å åpne opp areal med mindre arbeidsinnsats. Kvister fjernes opp til mannshøyde slik at det blir lettere å slå. Da kommer også mer lys inn til engartene.

Kvist må fjernes. Brenning er ofte enkleste og beste alternativet.

Beitepusser ved restaurerings-slått

Beitepusser kan brukes til å fjerne kratt i en restaureringsfase. Kratt kan fjernes raskt, men ikke i et større område enn du klarer å følge opp med slått i etterkant.

Trinnvis restaurering

Areal som ryddes må slås etterpå. Kun rydding uten slått, gir problem med krattoppslag igjen.

Restaurerings slått med beitepusser og slåmaskin må gjennomføres i sammenheng med rydding av kratt slik at gjengroingsarter som lyngplanter går tilbake og kulturmarksarter (engarter) går fram.

Restaurering bør skje trinnvis over tid.

Spesielle hensyn

Fremmede arter fjernes tidlig (f.eks. lupin og rynkerose). Tørre og fuktige partier skal behandles likt - ikke tilpasses.

Resultat av god skjøtsel

Med riktig skjøtsel kan slåttemarka få flere blomster, få tilbake arter som ligget i frøbanken, bli lettere å slå over tid og bli et viktig område for pollinatorer.

Unngå dette i slåttemark

- Gjødsla (heller ikke naturgjødsla)
- Pløye, harve eller frese
- Så inn frø eller legge ferdig plen
- Sprøyte mot ugress
- Lagre masser

Landskapet i nasjonalparken er vernet mot inngrep. Selv små inngrep kan ødelegge slåttemarka for alltid.

Flompåvirka slåttemark

Flompåvirka slåttemark finnes langs Øyelva/Garbergselva i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark.

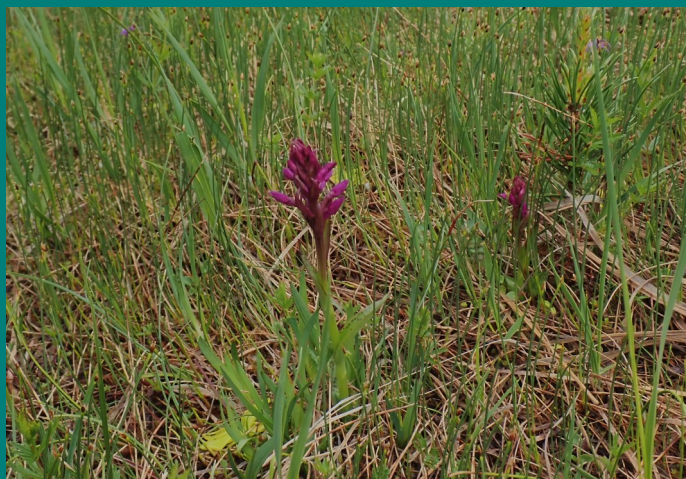
Dette er en naturtype som har vært svært viktig i marka-slåtten både i Trøndelag og andre landsdeler.

Stubbslåtten ved Stubbvollen er en slik lokalitet.

Formålet med Skarvan og Roltdalen nasjonalpark

Verneforskriften beskriver verneformål, verneverdier og vernebestemmelser.

- Ta vare på et i det vesentligste urørt fjell- og skogområde typisk for regionen.
- Det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander skal sikres.
- Det er også et formål om å verne om kulturminner og sammenhengene mellom disse, særlig de kulturminner som er knyttet til kvernsteinsdrifta.
- Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelser gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.
- Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Kilder

Lyngstad, A., 2022. Skjøtselsplaner for Stormoen, Svenskmoen og Stubbslåtten. Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. -NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2022-10:1-74.

Artsdatabanken. Norsk rødliste for naturtyper 2025.

**Norges
nasjonalparker**

Alt du trenger å vite om
nasjonalparken og
nasjonalparkforvaltningen

[Nasjonalparkstyre | Skarvan og Roltdalen nasjonalpark](#)

[Home - Skarvan og Roltdalen nasjonalpark](#)